

## Projektdirektiv

# Medeltidsmuseet – Utställningslokal i anslutning till Börshuset

Författare: Daniel Svensson och Fredrik  
Malmström  
Version: 1



*Likkällaren och de två paviljongerna är inom den röda fyrkanten på bilden.*

Introduktion

## Introduktion

Medeltidsmuseet är idag inrymt i Riksdagens lokaler under Riksplan (utställningen) samt i fastighetskontorets lokaler under Norrbro (kontorsdelen). Verksamheten består av besöksmottagande, utställnings-, visnings- och barnverksamhet, butik samt kunskapsuppbyggande arbete kring det medeltida Stockholm.

Riksdagsförvaltningen genomför nu ett omfattande fastighetsutvecklingsprojekt i olika fastigheter i flera etapper och kommer att behöva disponera lokalerna, där Medeltidsmuseet inryms, för sin egen verksamhet. Det innebär att Medeltidsmuseet behöver flytta. Medeltidsmuseet stänger sin publika verksamhet 5 november 2023 och behöver vara utflyttade den 31 december 2024.

## Projektbakgrund

Som Medeltidsmuseets nya lokaler planeras Nobelmuseets nuvarande lokaler i Börshuset. Dessa blir lediga först när Nobelmuseet flyttat sin verksamhet och lokalerna har renoverats och anpassats till Medeltidsmuseets verksamhet.

Det är idag ovisst när Nobelmuseet flyttar ut ur Börshuset och tiden som Medeltidsmuseet står utan lokal riskerar att bli lång.

Medeltidsmuseet har ett behov att fortsätta bedriva publik verksamhet i form av utställningar, pedagogisk verksamhet riktad mot skolor och äldreboenden, visningar och vandringar under tiden innan de kan öppna i Börshuset.

Som ersättningslokal föreslås Likkällaren och de två paviljongerna.

Dessa föreslås i ett första skede användas som ersättningslokaler för den publika verksamheten och i ett andra skede, när verksamheten kan flytta in i Börshuset, ingå i ett större publikt utbud som även innefattar både likkällaren med paviljonger samt lokalerna i Börshuset.

Likkällaren och de två paviljongerna tillhör Svenska kyrkan och är en del av fastigheten Rådstugan 2, som är grannfastighet med Börshuset på Rådstugan 1, i Gamla stan. De två paviljongerna och likkällaren ligger direkt mot Börshuset. Fastighetskontoret äger Börshuset som står på fastigheten Rådstugan 1. Stockholm Domkyrkoförsamling är ägare för fastigheten Rådstugan 2.



*Likkällaren och de två paviljongerna är inom den röda fyrkanten på bilden.*

Likkällaren uppfördes i samband med att paviljongerna byggdes 1767 och sträcker sig under hela utrymmet mellan dessa. Källaren nås via en trappa i den östra paviljonsbyggnaden och utgörs av ett kryssvälvt rum om sju valvtravéer. Fram tills begravningsverksamheten i och kring Storkyrkan upphörde i slutet av 1800-taket användes rummet till förvaring av lik. Likkällare av motsvarande proportioner är ovanliga och rummets oputsade valv- och väggkonstruktion har höga byggnadshistoriska värden.



*Likkällaren som sträcker sig mellan den västra och östra paviljongerna.*

Storkyrkan, Storkyrkans gård med paviljonger samt likkällaren är ett kyrkligt kulturminne och skyddas enligt kulturmiljölagens 4 kap. För att ändra i ett kyrkligt kulturminne krävs tillstånd från Länsstyrelsen, det innebär att alla ingrepp och ändringar i kyrkomiljön är tillståndspliktigt enligt Länsstyrelsen.

### Ärendets beredning

Ärendet har beretts av fastighetskontoret i samråd med kulturförvaltningen.

## Beskrivning av projektet

Projektet ska utreda möjligheterna för Medeltidsmuseet att bedriva publik verksamhet i form av utställningar och visningar i likkällaren och paviljongerna. Likkällaren är en lokal som inte tidigare visats för stockholmarna. Marken består av de sista synliga resterna av Brunkebergsåsens grus i dagens Stockholm.

Med relativt enkla medel kan lokalen omvandlas till en unik utställningslokal. Detta skulle dels minska den tidsrymd som museet står utan lokal, dels öka den utställningsyta som museet får tillgång till efter flytt. Utställningsytan i Börshuset är i dagsläget 636 kvm mindre än den nuvarande utställningsytan i Medeltidsmuseets nuvarande lokaler. Då källaren och paviljonger

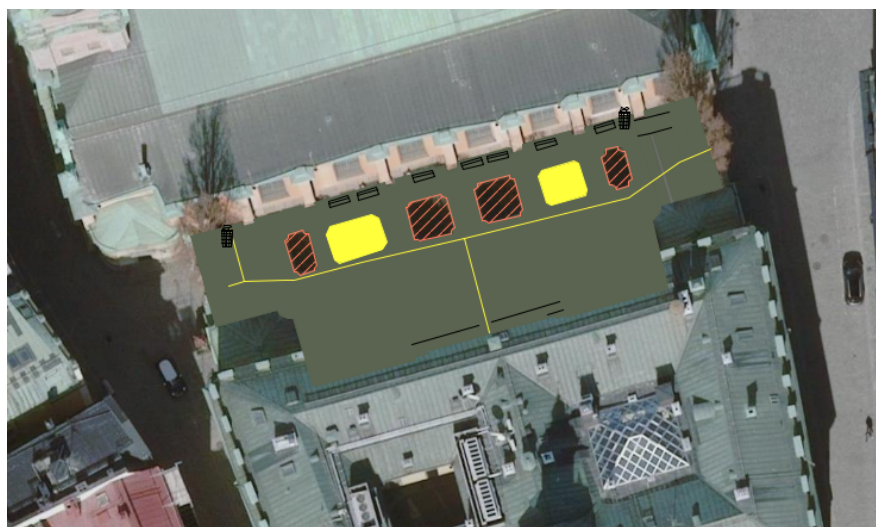


ligger i direkt anslutning till Börshuset skulle dessa lokaler på längre sikt bli en del i ett större utbud där även utställningen i Börshuset skulle ingå.

Projektet ska utreda hur en ändamålsenlig lokal kan skapas samt hur myndighetskrav uppfylls. Särskilt kritiskt bedöms att uppfylla krav gällande inomhusklimat, tillgänglighet och brandskydd samtidigt som lokalerna behöver vara anpassade och planerade för publik museiverksamhet.

Projektet ska även utreda hur likkällaren kan anslutas till Börshuset och Medeltidsmuseets framtida verksamhet. Lokalen och de tekniska installationerna ska planeras på så sätt att man i ett senare skede kan göra en håltagning i väggen mot Börshuset och ansluta verksamheten i likkällaren med Medeltidsmuseets planerade verksamhet i Börshuset.

Projektet ska utreda möjligheterna för Medeltidsmuseet att bedriva publik verksamhet på gården ovan källaren. Paviljongerna står på Storkyrkans gård som idag är en yta som inte används särskilt mycket. Områdets förskolebarn leker i sandlådan och Storkyrkan har utomhusmässan någon enstaka gång, men mest står ytan tom. Medeltidsmuseets verksamhet skulle aktivera gården i mycket högre grad. Olika typer av arrangemang skulle kunna genomföras som dockteater, barnverkstad, utomhusbio, återskapande aktiviteter med mera. Det skulle bidra både till ökad trygghet och en mer levande stadsdel.



*Gården mellan Börshuset och Storkyrkan.*

Projektet ska utreda hur likkällaren ska anslutas till Börshuset och Medeltidsmuseets framtida verksamhet där.

Projektet ska utreda möjligheterna till bygglov och tillstånd från länsstyrelsen för de åtgärderna som föreslås av utredningen.

Projektet ska utreda hur en långsiktig verksamhet i lokalen kan säkerställas.

## Geografiskt område

Projektet är geografiskt placerat i Gamla stan mellan Börshuset och Storkyrkan samt Trångsund och Källargränd med postadressen 111 29 Stockholm. Fastighetsbeteckningen är Rådstugan 1.



Karta med placering av Likkällaren.

## Styrande förutsättningar

- Stadens riktlinjer.
- Fastighetskontorets tekniska anvisningar.
- Försäkringsbrevet.
- Lag och myndighetskrav.
- Fastighetens kulturhistoriska klassning.

## Mål & syfte

Mål och syfte med projektet är:

- Att tillskapa en lokal och utemiljö för Medeltidsmuseets publika verksamhet.

- Att utreda förutsättningar för anpassningar av likkällaren till publik verksamhet.
- Att bidra till att uppfylla Stockholm stads Vision 2040.
- Att bidra till att flera av kommunfullmäktiges mål.

## Förutsättningar för projektets genomförande

### Utredningsorganisation

- Fastighetskontoret är beställare samt projektägare.
- Projektet kommer att drivas av fastighetskontoret.
- Fastighetskontoret utser projektledare.
- Projektet kommer att genomföras enligt fastighetskontorets interna projektprocess.
- Kulturförvaltningen deltar aktivt i processen för att precisera krav och behov för deras verksamhet.
- Projektet kommer att ha en styrgrupp bestående av representanter från fastighetskontoret och kulturförvaltningen.

### Tidplan fram till inriktningsbeslut

Utredningsarbetet startas	Q4 2023
Planerad Inriktningsbeslut i nämnd	Q1 2025

### Ekonomi

Projektets investeringsvolym uppskattas enligt stadens styrmodell för investeringsprojekt utifrån detta tidiga skede hamna under 50 mnkr. Spannet avgör primärt ärendehanteringens av projektet. Kalkylen för det specifika projektet beräknas initialt till inriktningsbeslutet och slutgiltigt inför genomförandebeslutet.

Utgifter för utredningar som underlag för ett kommande inriktningsbeslut bedöms 5 mnkr, vilken är inkluderad i den totala prognosen för projektet. Utredningsutgiften bedöms rymmas inom den långsiktiga investeringsplanen för nämnden för år 2023-2024.

Projektet kommer att medföra en ökad hyreskostnad för kulturnämnden. Hyressättningen utgår ifrån självkostnadshyra med fastighetskontoret som hyresvärd och kulturförvaltningen som hyresgäst.

## Utredningsutgifter

Utredningar som underlag för kommande inriktningsbeslut bedöms till ca 5 mnkr vilket kommer att finansieras inom fastighetsnämnden långsiktiga investeringsplan.

## Risk, kvalitet och möjligheter

### Möjligheter

- Placering i Gamla stan.
- Skapa unik museiupplevelse.
- Skapa mer utställningsyta för Medeltidsmuseets framtida verksamhet i Börshuset.
- Goda samarbeten med Storkyrkan.
- Att använda gården mellan Börshuset och Storkyrkan för verksamhet.

### Risker

- Ändrad användning av lokal.
- Hantering av myndighetskrav.
- Okända investeringskostnader.
- Annan fastighetsägare än Stockholm stad.
- Flytt av Storkyrkans fastighetstekniska utrustning.
- Befintlig fjärrvärmeledning.
- Etablera infrastruktur för byggnation.

## Kommunikation

En särskild kommunikationsplan behöver tas fram för projektet då detta rör en populär verksamhet som tillfälligt står utan lokaler för publik verksamhet. Projektet är även tänkt att utföras i en känslig miljö som har ett stort kulturhistoriskt värde.

## Rapportering

Detta projektdirektiv utgör underlag för utredningsbeslut. Projektet följer stadens gemensamma projektstyrningsmetod för mycket stora bygg- och anläggningsprojekt (SSIP) och kommer att diarieföras och dokumenteras i eDok samt enligt fastighetskontorets anvisningar.

Förvaltningarna avser att återkomma med underlag för inriktningsbeslut under Q1 2025 i fastighetsnämnden och kulturnämnden.

## Samråd/samverkan

Samverkan sker mellan berörda förvaltningar, fastighetskontoret och kulturförvaltningen.